

Terugkeer naar Aleppo, Syrië



Tekst: Joost Lijbaart

mei 2007

foto's: Neil van der Linden

Ons eerste concert in Aleppo herinner ik me nog levendig.

We speelden op een prachtige binnenplaats van een voormalig klooster in de open lucht. Het publiek leek niet veel van onze muziek te begrijpen en wij niet veel van het publiek. Het was een van mijn eerste reizen buiten Europa. Ik deelde een kamer met doorgezakte bedden met Yuri in een goedkoop hotel voor Turkse leerverkopers langs een dag en nacht drukke straat. Er was geen dubbel glas en er zaten vlekken op mijn laken. Ik sliep niet veel in Aleppo.

Ik herinner me de smalle steegjes met aan beide kanten winkeltjes in het oude centrum. Tongen, poten en organen van zojuist geslachte schapen hingen aan haken uitgestald. Jongens op ezeltjes reden door drukke steegjes. Vrouwen liepen op straat of zaten achter in houten handkarren getrokken door paarden. Naast de zwarte alles afdekkende jurken droegen ze ook een zwarte doek over hun hoofd, zodat het gezicht geheel was afgedekt.

Met Yuri bezocht ik een badhuis waar een slechts in lendendoek geklede Syriër met kracht emmers water tegen onze lichamen smeet. Het enige Engelse woord dat hij sprak was "good?" dat hij te pas en te onpas gebruikte. Met zijn duimen kneep hij langs mijn been omhoog tot aan mijn lies waar het pijn begon te doen. Hij knakte mijn vingers naar achteren, tilde me bijna op aan mijn hoofd totdat ik iets hoorde kraken en hield plotseling angstig kuis een handdoek voor me, terwijl er een groep Duitse vrouwen passeerde op weg naar de zweetriumtes.

Aleppo leek op niets dat ik kende. In sommige straatjes waande ik me in de middeleeuwen, de zandkleurige citadel met zijn hoge muren en halfronde koepels, de mensen op straat. Afgezien van hun kleding en de voorbij rijdende auto's, leek niets door de tijd te zijn aangetast.

Het is even wennen als ik de deur van mijn hotelkamer open doe.

De afgelopen vijf dagen in het Hyatt hotel in Amman in Jordanië hebben me verwend. Het enorme appartement, groter dan het huis waar ik woon, dat ik deelde met Tony en Neil. Het gigantische ontbijt dat ik elke dag at. Nooit heb ik in een hotel een uitgebreider ontbijt gezien. Vers geperste wortelsap, vers gebakken brood, fruit, vier soorten vis, cakes, emmentaler, Midden Oosters brood gebakken met kruiden, vers gemaakte humus, vers gemaakte croissants in vijf varianten, acht soorten muesli. En een kok die verder alles ter plekke wilde maken wat we verzonnen.

Vier keer per dag werd er bij ons appartement aangebeld door een medewerker van het hotel, of we nog iets nodig hadden. Al het personeel was vriendelijk en geïnteresseerd. Door de routine die in een aantal dagen ontstaat als je op dezelfde plek bent, begonnen steeds meer medewerkers me te herkennen en ik hen. De portier die elke morgen het grote traliehek opende omdat we in een aparte toren logeerden los van het hoofdgebouw, de kok in de koffiebar met taarten in het niveau van bakker Frank in Blaricum evenaarden, de serveersters van het Vietnamese restaurant waar we iedere avond aten en het Italiaanse restaurant waar we iedere midden lunchten. Het meisje in de fitnessclub waar we iedere dag zwommen. De koks en serveersters in de ontbijtzaal.

Het hotel leek wel een levende stad die je niet meer hoefde te verlaten. Iets wat Yuri de vijf dagen dat we hier waren ook niet deed, alleen maar om de concerten te spelen waarvoor we naar Amman waren gekomen.

Ik voel me hulpeloos in deze kleine rumoerige kamer midden in de nacht in Aleppo. Het drukke verkeer houdt me wakker. Het kleine, korte bed heeft een oude deken met een bloemen motief. Het groezelige roze tapijt heeft kale plekken van het vele schoonmaken. Er zitten gaten in het plafond, barsten in de wastafel en de stekkerdozen hangen aan losse draadjes uit de muur. Ik houd een kussen op mijn hoofd maar val niet in slaap voor het licht wordt. Mijn flexibiliteit lijkt te zijn weggespoeld met de warme douches in de sauna's van het Hyatt.



De volgende dag zitten we om 10 uur in een bus onderweg naar een Palestijns vluchtelingenkamp buiten de stad. We komen in een buurt met slordig half afgemetselde huizen en geen bestrating. In een van die huizen geven we onze workshop, in een kaal lokaal dat afgeladen is met Palestijnse kinderen van rond de 10 jaar en hun begeleiders. Het drumstel dat er staat heeft geen snaredrum, de floortom geen pootjes en ook de tomhouder ontbreekt. Met een afgetapeete tom tom als snaredrum tussen mijn benen, een cymbal, hihat en bassdrum die vol oude kranten zit (is dat typisch Syrisch? Een andere bassdrum die ik later op de dag zag, was ook vol-

gepropt met oude kranten), spelen we een paar stukken. De kinderen hebben liedjes voor ons ingestudeerd. Een jongen op een oriëntaals keyboard met bijbehorende drumbeats begeleidt hen. We spelen met ze mee en een jongen wil graag drummen. Hij kan het niet echt, maar het doen alleen al is erg leuk. Tony beweegt zijn hand langs de toets van de bas terwijl een van de kinderen voorzichtig aan de snaren plukt.

De tweede workshop 's middags op de muziekschool is nog leuker. In een kleine ruimte zit een compleet Midden Oosters orkest. Een paar percussionisten, een udspeeler, een qanun (liggend snaarinstrument), een fluit, een viool en nog een paar snaarinstrumenten. In een halve kring voor de muzikanten zit en staat het koor. Allemaal mooie meisjes van rond de 16 jaar. Sommigen zien er uitgesproken westers uit. (Het blijken later Armeniërs te zijn). Een mooi meisje lacht de hele tijd lief naar me tijdens het zingen, terwijl ze nonchalant tegen de muur geleund staat. Ze draagt een zwart T-shirt met in witte letters Cosmo Girl erop. Een ander meisje met hele lichte groene ogen, haar lange zwarte haar door de opening aan de achterkant van haar baseballpet, kijkt geconcentreerd naar de Arabische zangteksten in een boek voor haar. Iedere vraag beantwoorden ze gretig in het Engels. "Yes, we do", "Thank you" antwoorden ze in koor. Het is bijna aanvaardbaar.

Een klein jongetje wordt door de dirigent voor het orkest op een stoel gezet, tussen de meisjes in en zingt ook twee stukken. Heel zachtjes. De dirigent helpt hem als hij het even niet meer weet.

Bij gebrek aan een drumstel speel ik op een houten stoel. (Ik speelde 8 jaar geleden toen ik hier een workshop gaf ook op een stoel, dus er is niet veel veranderd, alleen heeft deze stoel gaten in de zitting waardoor ik er niet goed met brushes op kan spelen.) We sluiten af met een duet van een andere student die goed zingt en Yuri. Zachtjes spelen Tony en ik mee en het koor valt weer in. Hoewel ik het vaker heb meegemaakt, ben ik weer verbaasd over de kracht van muziek. Het is een cliché maar door samen te spelen voel ik, en hopelijk de studenten ook, zo veel meer dan je in woorden kunt zeggen. Het is spannend om dat samen te doen als je elkaar niet kent. Je laat iets van jezelf zien en ziet iets van een ander.



De Syrische consul hier, die belast was met de organisatie van ons concert vanavond, bleek de afgelopen weken niet bijster communicatief. Hij reageerde praktisch niet op e-mails, was niet telefonisch bereikbaar en vroeg een week voor ons vertrek of alles nog wel doorging. In de dagen daarna vroeg hij om geld. Eerst voor de huur van de basversterker en het drumstel en later voor het drukken van promotiemateriaal dat er nooit kwam. Van een hotel voor ons was al helemaal geen sprake.

In een busje raas ik nu met George, een vriendelijke dikke Syriër die een beetje Engels spreekt en een zwijszame chauffeur, door de drukke straten van Aleppo. Het is 9 uur 's avonds. Er was bij aankomst in het theater natuurlijk geen drumstel, zodat we dat nu ergens in een winkel nog moeten gaan huren. Alle winkeltjes die we passeren zijn nog open. Stofzuigers staan op straat uitgestald. We passeren winkels met gouden sieraden, kopjes, glaswerk, bezems, Arabische kleding voor vrouwen, plastic kinderspeelgoed en motoronderdelen. We komen ook langs de winkel van George. Hij verkoopt gym schoenen, maar daar is nu tijdens de verkiezingen niet zo veel belangstelling voor, klaagt hij.

George vertelt me dat hij Amsterdam zo mooi vindt. Vooral al de "flowers" die voor de ramen staan. Ik denk even dat hij overschakelt van Engels naar Nederlandse en versta "vrouwen" waarna ik een monoloog afsteek over het beleid van de Nederlandse regering over raamprostitutie. Niet begrijpend kijkt hij me aan. Ik kan nog net op tijd van onderwerp veranderen zonder te hoeven uitleggen waar ik het eerder over had.

De muziekwinkel waar we het drumstel gaan huren is kleiner dan mijn badkamer in het Hyatt hotel in Amman. Er staat eigenlijk niets in, alleen een paar darabuka's en een kapotte gitaar in de etalage.

De eigenaar, een dikke kleine oudere man brult terwijl we binnenkomen. Hij is uiterst vriendelijk en George moet de hele tijd lachen. Tussen het brullen door rochelt hij zwaar en gorgelt hij de slijmsappen door zijn neusholtes omhoog. Op het moment dat ik een grote fluim verwacht, hoor ik niets en heeft hij alles al weer doorgeslikt.

Hij buldt tegen mij dat hij me niet zomaar een drumstel kan meegeven. George belt de directeur van de muziekschool die garant moet staan. Ik loop even naar buiten. De chauffeur van het busje die ook binnen is gekomen, steekt de ene na de andere sigaret op en de winkel wordt me iets te klein, verzadigd van sigarettenuitademing, de harde stem van de verkoper en zijn rochelgeluid.

Uiteindelijk rijden we samen met de eigenaar van de muziekzaak naar een ander deel van de stad waar hij in een stille straat een traliehek waarop in de loods daarachter staan drie drumstellen. Het is eigenlijk allemaal niets. Het drumstel waartop ik vanmorgen in het Palestijnse vluchtelingenkamp speelde, staat er ook tussen. Ik kies een roze Pearl set met zwarte rims.

Terug in de bus probeer ik te staan terwijl de chauffeur met een noodvaart door de smalle steegjes raast. Ik zet mezelf schrap tussen twee banken, plaats mijn benen wijd en probeer het voorvel van de bassdrum af te halen om alle kranten er uit te halen. Bij iedere bocht val ik bijna om en kletteren de stemschroeven die nu bijna allemaal los op het bassdrumvel liggen, op de grond. Na 10 minuten komen we bij het theater. Een groep kinderen rent met het drumstel heen en weer tussen de bus en de zaal waar het publiek geduldig zit te wachten. Alle kinderen van de muziekschool waarmee we vanmiddag speelden zijn er ook. Het mooie Armeense meisje met het Cosmo Girl T-shirt zit rechts voor in de zaal naast Neil. Haar donkerblonde haar hangt los over haar schouders. Ik ben toch behoorlijk opgefokt door de autoriteit en draai met trillende handen de vleugelmoeren van de standaards aan, als ik op het podium word aangesproken door een Nederlands sprekende vrouw.

Zou ik in naam van de consul 100 euro vragen voor de huur van het drumstel. Tijdens de eerste twee stukken kan ik mijn woede niet goed bedwingen, maar daarna gaat het wel. Het spelen is

toch leuk ondanks het drumstel waarvan de cymbal- en hi-hatstand continu inzakken, de scheur in het tom-tomvel en het piepende bassdrumpedaal.

Na aflopen van het concert komen veel kinderen van de muziekschool achter het podium. Het meisje met de lichtgroene ogen en de baseballpet wil met ons op de foto. Haar trotse vader stelt zich voor en haar moeder drukt af. De consul is 'm gesmeerd zonder te overleggen wie de huur van de instrumenten gaat betalen, hoewel van te voren was afgesproken dat de consul dat zou doen. Zenuwachtig komt de directeur na afloop naar me toe. Ik weet al wat hij gaat zeggen.



toch leuk ondanks het drumstel waarvan de cymbal- en hi-hatstand continu inzakken, de scheur in het tom-tomvel en het piepende bassdrumpedaal.

Na aflopen van het concert komen veel kinderen van de muziekschool achter het podium. Het meisje met de lichtgroene ogen en de baseballpet wil met ons op de foto. Haar trotse vader stelt zich voor en haar moeder drukt af. De consul is 'm gesmeerd zonder te overleggen wie de huur van de instrumenten gaat betalen, hoewel van te voren was afgesproken dat de consul dat zou doen. Zenuwachtig komt de directeur na afloop naar me toe. Ik weet al wat hij gaat zeggen.